

Jošuiino putovanje učeništva¹

Daniel G. Oprean

ORCID: 0009-0007-4029-8330

Fakultet humanističkih i društvenih znanosti „Aurel Vlaicu“ Sveučilišta u Aradu
daniaoprean@gmail.com

UDK: 27-243.22:2-472

Stručni rad

<https://doi.org/10.32862/k1.17.2.5>

Sažetak

Ovaj članak nastoji istražiti dimenzije Jošuiina putovanja učeništva i pritom postavlja tezu da takvo putovanje započinje Jošuinim izlaskom iz Mojsijeve sjene i ulaskom u Gospodinovu sjenu. To znači da Jošua nije samo osoba koja ide Mojsijevim stopama, nego da jedinstveno napreduje prema ispunjenju Božjega poziva. Drugo, to se vidi u načinu na koji Jošua nastavlja svoje putovanje, krećući se od naraštaja Izlaska koji je postao naraštaj neuspjeha, kojemu i sâm pripada, prema naraštaju rođenom u pustinji koji je postao naraštaj ulaska u Obećanu zemlju. Jošua je postao dio tog naraštaja stalno napredujući pokoravanjem u poslušnosti volji Božjoj. To kontinuirano napredovanje u vjernosti omogućuje Jošui, kako se tvrdi u trećemu dijelu članka, ne samo da stvori naraštaj poslušnosti, nego i da postane nadahnućem budućim vođama i naraštajima u povijesti Božjega naroda. Stoga istraživanje početka, nastavka i ploda Jošuiina putovanja učeništva otkriva nužne sastojke bilo kojega putovanja učeništva, počinjući napuštanjem ljudskih modela i obrazaca te nastavljajući stalnim prilagođavanjem obrascima Božje volje. Samo takvo putovanje učeništva može kao plod ostaviti relevantnu baštinu, a Jošua i njegov život u tome nam služe kao korisna ilustracija.

Ključne riječi: učeništvo, putovanje, početak, poslušnost, vjernost

1 Članak je napisan kao dio istraživačkog projekta Biblijskog instituta u Zagrebu: *Koncept učeništva među crkvama reformacijske baštine u Hrvatskoj.*

Uvod

Učeništvo je važna tema duhovnoga života. U svom članku pod nazivom „Evangelism and Discipleship: The God Who Calls, the God Who Sends“ Walter Brueggemann definira učeništvo kao: „... nasljedovanje Božje prisutnosti, namjera i obećanja posredstvom disciplina koje su nužne za taj projekt“ (Brueggemann 2004, 122). No ipak, redovno se veže uz teologiju Novoga zavjeta. U ovom kontekstu teza ovoga članka zasnovana je na uvjerenju da bi se u pričama Staroga zavjeta mogle naći ilustracije teme učeništva, kao na primjer „Mojsije i Jošua, Ilija i Elizej, sinovi proroka, mudraci, Izrael kao YHWH-in učenik“ (Măcelaru 2011, 11). Jošuo iskustvo odličan je model za rast u duhovnoj zrelosti, stvarnost koja je obvezna za bilo koju osobu koja se bavi službom te za kršćanske zajednice u svakom naraštaju.

Povrh toga, Jošua priča koristan je podsjetnik na činjenicu da je učeništvo putovanje preobrazbe. U ovom pogledu Jošuo putovanje učeništva također je informativno s obzirom na nužne sastojke potrebne kako bi takvo putovanje bilo transformacijsko. Kad pozoran čitatelj uspoređi početak i kraj knjige o Jošui, shvatit će da je cijela knjiga na neki način otkrivenje načina na koji je Jošua putovao – od položaja Mojsijeva pomoćnika (Jš 1,1) do statusa sluga Gospodnjega (Jš 24,29). To je za Jošuu bilo cjeloživotno putovanje.

Međutim, kako bi krenuo na ovo duhovno putovanje preobrazbe od početne točke Božjega poziva (Jš 1,1-3) morale su se ostvariti neke ključne stvari. Jedna je prijelaz iz naraštaja neposlušnosti Bogu u naraštaj poslušnosti Bogu. Dakako, to se nije dogodilo automatski. Moralo se dosljedno prihvaćati i usvajati Božju volju što je pak dovelo do probuđenja gorljivosti za Božje viđenje stvarnosti (Br 14,6-9). Osim toga, polazak na ovo putovanje preobrazbe ima kao svoj plod rast u duhovnoj zrelosti, koji zamjenjuje naivnost nezrelog pomoćnika (Izl 32,15-18) razboritošću iskusnoga sluga (Jš 24,19-2).

1. Početak Jošua putovanja učeništva

Pozoran čitatelj Staroga zavjeta primijetit će da se Jošua nalazi pod Mojsijevim autoritetom u svim svojim javljanjima u Petoknjžju. Ako je u Izlasku 17,8-13 opisan kao jedan od ratnika koji se bore pod Mojsijevim autoritetom, opisan je kao Mojsijev pomoćnik, koji mu se pridružuje na jedinstvenom usponu na goru Božju (McConville i Williams 2010, 13). Sljedeće javljanje u Knjizi Izlaska, kad se pridružuje Mojsiju, u kontekstu je žurno traženog povratka na goru zbog Izraelova idolopokloničkog zastranjenja (Izl 32).

Tom se prilikom Jošua postavlja izvan razornoga kruga Izraelova grijeha idolopoklonstva, tražeći utočište u šatoru sastanka: „Tako bi Jahve razgovarao s Mojsijem licem u lice, kao što čovjek govori s prijateljem. Mojsije bi se poslije

vratio u tabor, ali se njegov pomoćnik Jošua, sin Nunov, mladarac, iz Šatora ne bi micao“ (Izl 33,11). On se postavlja kao odan pomoćnik u Brojevima 11,28 i putuje prema tome da postane Mojsijev nasljednik. Dva mjesta u pripovijesti Petoknjižja važna su za ovu evoluciju. Jedno mjesto je slanje uhoda u Brojevima 13, gdje „prvi put saznajemo da je Mojsije preimenovao Hošeu iz plemena Efrajimova u Jošuu (Br 13,16; također u Pnz 32,44)“ (Hess 1996, 22). Hessov komentar o važnosti ovoga čina za Jošuinu buduću ulogu Mojsijeva nasljednika vrlo je relevantan. On uspoređuje Mojsijev čin s Božjim činom preimenovanja Abrahama i Jakova, imenovanja koje simbolizira buduću ulogu osobe. Hess nastavlja:

Jošua prima nalog da naslijedi Mojsija u Brojevima 27,18–23. Tamo ga se naziva nekim u kome ima duha. Javno poslanje izgleda tako što Mojsije polaže ruke na Jošuu i daje mu svoje naredbe (heb. *wayēšawwēhū*, r. 23). Javni prijenos Mojsijeva autoriteta (heb. *hōd*) djelomičan je jer će Mojsije još neko vrijeme nastaviti voditi narod. Izvršavajući jednu od svojih odgovornosti, Jošua će stajati pred svećenikom Eleazarom koji će razlučiti Božju volju preko Urima. Jošua je trebao zapovijedati narodom (Hess 1996, 22).

Priprema Jošue kao Mojsijeva nasljednika nadalje se signalizira Mojsijevim priznanjem pred čitavim izraelskim narodom. To priznanje sadrži ne samo rekapitulaciju prošlih iskustava s Bogom (Pnz 1,1-33) nego i Božju osudu Izraela zbog neposlušnosti, osudu koja uključuje Mojsija (Pnz 1,33-37). Također uključuje Božju potvrdu Jošue u zapovijedima danima Mojsiju, vezano uz njega (Pnz 1,38). Božja potvrda naglašena je izravnim Božjim obraćanjem Jošui (Pnz 31,23). Ovdje nam opet pomaže Hessov komentar:

U trenutku kad se približava kraj Mojsijeva vremena na zemlji, Bog uvjerava Jošuu da će njegova uloga uključivati vodstvo naroda dok budu ulazili u Obećanu zemlju. Ponovljeni zakon 32,44 opisuje kako je došao „Mojsije s Jošuum, sinom Nunovim“ kako bi poučavao narod pjesmu toga poglavlja. Međutim, Jošuinu ime napisano je „Hošea“, kao njegovo izvorno ime (Br 13,16)... Namjera ovih događaja u Ponovljenom zakonu bila je pokazati da se Jošuinu vodstvo temelji na Božjim uputama, preko Mojsija, da ga postavi na čelo (Hess 1996, 23).

Čitava Jošuinu evolucija predstavljena u Petoknjižju odvija se u Mojsijevoj sjeni. To je naznačeno na početku Jošuline knjige gdje je Mojsijeva smrt povezana uz Božje obraćanje Jošui (Jš 1,1).

Međutim, u knjizi o Jošui on je glavni lik, „čije je ime navedeno oko 205 puta u Starom zavjetu, 148 puta u ovoj knjizi... dvaput u Novome zavjetu...“ (Gangel 2002, 10). Način na koji je Jošua predstavljen naznačava put kojim je krenuo, naimo iz Mojsijeve sjene (Kissling 1996, 69; Hawk 2000, 3) u sjenu Gospodinovu (Ps 91,1). To je još jedna Božja „prekretnica u povijesti... Staro je doba prošlo... Novo se već nazire...“ (Hamlin 1983, 4). Goldingay (2011, 2) navodi to kretanje kad primjećuje činjenicu da „Jošua preuzima priču s kraja Ponovljenog zakona“, nasljeđujući Mojsija, „kao osoba koju je Bog odredio kako bi Izraelce uvela u zemlju“.

Ipak, Jošua na mnogim mjestima u pripovijesti pokazuje da je sasvim prihvatio ovu transformaciju pod Božjim vodstvom. Za pripovjedača ovo putovanje od opisa Jošue kao Mojsijeva pomoćnika (Jš 1,1) do njegova opisa kao sluge Božjega (Jš 24,29) čini se važnom temom, s važnim konotacijama za razumijevanje učenja kao putovanja s i pod Božjim vodstvom. Kissling (1996, 87) ističe:

Vidjeli smo da se u opisu Jošue pomalja određen obrazac. Jošua započinje tako što prima ohrabrenja od drugih (1,6.7.9.18; 2,9-11.24; 8,1; 10,8; 11,6) i razvija se u osobu koja ohrabruje druge (10,25; 17,14-18; 18,3; 23,6). Taj obrazac nije simplicitički uzorak kontinuiranoga kretanja uzbrdo jer Jahve Jošuu jednom prigodom ohrabruje nakon što je zaustavio sunce. No, ipak je jasno da se radi o obrascu.

2. Nastavak Jošua putovanja učenja

Ako je Jošua duhovno putovanje kretanje od položaja Mojsijeva sluge prema statusu Božjega sluge (Jš 1,1; 24,29), onda on nastavlja ići od sudjelovanja u generaciji koju je karakterizirala neposlušnost kao način života koji vodi u propast, prema postajanju dijelom generacije kojoj je poslušnost način života koji vodi prema uspjehu (Jš 1,2-4; Br 14; Suci 2,7). Jošua je po godinama pripadao naraštaju koji je Bog osudio zbog tvrdoće njihova srca, koja je ustvari postala način na koji su živjeli. Martin Noth (1968, 101) primjećuje da je uzrok njihova stava bio „manjak povjerenja u moćno vodstvo njihova Boga“, a to je Bog potom kaznio odlukom da taj naraštaj Izraelaca neće ući u zemlju.

Pisac Poslanice Hebrejima podcrtava ovu stvarnost kao upozorenje za zajednicu koja prima tu objavu:

„Ne budite srca tvrda kao u Pobuni, gdje me kušnjom iskušavahu očevi vaši premda gledahu djela moja četrdeset godina. Zato mi dodija naraštaj onaj pa rekoh: ‘Uvijek su nestalna srca i ne proniču moje putove’“ (Heb 3,8-11).

Jošua je svjedočio ne samo duhovnom zastranjenju svoje generacije, one koja je izišla iz Egipta, nego i ispunjenju Božje osude izvršene protiv njih (Br 14,28-38). Ta je osuda bila posljedica njihove nevjere izražene prihvaćanjem izvješća uhoda koji su ulazak u Obećanu zemlju opisali kao nemoguću zadaću (Br 13,31-33). To izvješće nije samo raspirilo staru želju Izraelaca da se vrate u Egipat (Br 14,1-4), nego je Jošuu i Kaleba dovelo u opasnost jer je njihovo izvješće bilo drukčije i oslanjalo se na Boga (Br 14,6-10). U ovom pogledu Matties je u pravu kad primjećuje Jošuinu posebnost koju vidimo u njegovoj odluci da se nastavi oslanjati na Boga i njegovo obećanje: „Glavni akteri u biblijskim tekstovima često su opisani kao dvoznačni i složeni likovi. Međutim, Jošua je tomu iznimka. Na temelju odluka i motiva koji su mu pripisani, pripovjedač ga predstavlja kao osobu koja se posve

oslanja na Boga i pouzdaje se da je Bog sposoban učiniti ono što naumi“ (Matties 2012, 394).

Jošua je bio dio generacije Izlaska, naraštaja koji je primio velika obećanja od Boga, ali je ipak postao naraštajem neuspjeha. Nasuprot tome Jošua pokazuje da je moguće biti drukčijim čak i kad ste opkoljeni narodom koji je nevjeru u Boga pretvorio u svoj stil života. Zapravo, Jošuin je život postao stazom koju je slijedio čitav jedan naraštaj – naraštaj onih koji su bili rođeni u pustinji. On svojim životom stvara (zajedno s Kalebom i Pinhasom) premise za formaciju naraštaja koji će iskusiti ispunjenja Božjih obećanja u pogledu zemlje Kanaan. On postaje „paradigmatički Izraelac koji prima darove Božje aktivne prisutnosti i koji odgovara vjernom poslušnošću ...“ (Matties 2012, 394).

Kontrast između dva naraštaja, naime, između naraštaja Izlaska iz Egipta koji je postao naraštajem neuspjeha, i naraštaja iz pustinje koji je postao naraštaj ispunjenja, jedna je od tema koje se čine važnima uredniku Petoknjžja jer „Bog je očuvao svoju svetost (u sudu) i svoju vjernost u obećanjima (njihova će djeca baštiniti obećanu zemlju)“ (Pakula 2006, 70).

Ovaj kontrast ne predstavlja samo upozorenje iz prošlosti, s objašnjenjem činjenice da pravedni Bog osuđuje neposlušnost koja preraste u stil života, nego i ohrabrenje da naraštaj poslušnosti nadilazi dobna ograničenja (Jošua, Kaleb i Pinhas po godinama su pripadali naraštaju koji je umro u pustinji). Štoviše, taj će naraštaj uvijek krasiti rast u poslušnosti kao način života. To je ilustrirano Jošuinim putovanjem od mjesta na kojemu je bio dio naraštaja diskvalificiranog svojim duhovnim zastranjenjima do mjesta na kojemu je bio dio naraštaja koji je iskusio ispunjenje Božjih obećanja svome narodu. Koordinate kompleksnih očitovanja Božjih obećanja, vezano uz Knjigu Brojeva, točno je sažeo Dennis T. Olson (1996, 85):

Rođenje i obećanje novoga naraštaja Božjega naroda poletjet će poput feniksa iz ruševina stare buntovne generacije. Djeca staroga naraštaja koju su buntovnici koristili kao izgovor da ne uđu u [Obećanu] zemlju (14,3) postat će novi baštinici Božjeg obećanja (14,31). Novi popis stanovništva u Brojevima 26 znak je konačne smrti pustinjskog naraštaja (r. 63-65). No, istovremeno, novi popis stanovništva predstavlja opipljiv dokaz da će Bog održati svoja obećanja. Novi naraštaj Izraelaca doista će ući u dugoočekivanu zemlju Kanaan.

Cijela knjiga o Jošui pokazuje da Jošua nije samo iznimka jer s njim su još Kaleb i Pinhas. Ustvari, ova evolucija vodi do velike baštine Jošue i njegovih pratioca.

3. Plod Jošuiina putovanja učenitva

Na početku ovoga članka ustvrdio sam da Jošuiino putovanje učenitva započinje izlaskom iz Mojsijeve sjene i ulaskom u sjenu Gospodnju. Zatim sam tvrdio

da se ovo putovanje nastavilo s Jošuinim odvajanjem od neposlušnog naraštaja i njegovim stalnim trudom da bude dio poslušnoga naraštaja. Sada želim iznijeti tvrdnju da Jošuiino putovanje učenitstva završava izlaskom iz naivnosti nezreloga Mojsijeva pomoćnika i ulaskom u razboritost iskusnoga sluge Gospodnjega. U velikoj krizi koja je zadesila Božji narod zbog njihova idolopokloničkog zastranjenja Jošua ostavlja dojam naivnosti. Za vrijeme žurnoga povratka s gore na kojoj je pravio društvo Mojsiju, Jošua je mislio da se buka koja je dolazila iz tabora odnosila na njihovu pripremu za rat Gospodnji (Izl 32,17). Zato ga je Mojsije trebao ispraviti (Izl 32,18).

Pred kraj svoga života Jošua pokazuje da je prešao dalek put i ostvario zrelu duhovnu razboritost. Ovo je taj prvi plod Jošuiina putovanja učenitstva koje je njegova trajna baština: očitovanje da jedino u sjeni Gospodinovoj čovjek može razviti potrebnu duhovnu zrelost. Jedan je događaj iz njegova života relevantan u tom pogledu. Radi se o posljednjoj skupštini naroda pod Jošuinim vodstvom, o čemu čitamo u Jošui 24. Ponovno suočen s često viđenim obećanjem naroda da će biti poslušan Bogu (Jš 24,16-18), Jošua ih upozorava da je to nemoguće. Ovo njegovo upozorenje pokazuje nam da duboko poznaje njihova ograničenja i sklonosti da podbace, čemu svjedočimo u Sucima 1,27-33, odlomku koji je Serge Frolov nazvao „Litanija neuspjeha“ (Frolov 2013, 57). Ovo je i očitovanje Jošuiina dubokog poznavanja Božjega karaktera (Jš 24,19).

Gordon Matties (2012, 394) u ovom događaju vidi činjenicu da Jošua „uzima Mojsijev ogrtač i postaje sluga Gospodnji (24,25–26)“. David G. Firth (2021, 70) tvrdi da ga izraz Božji „sluga“, koji prethodno opisuje Mojsija, povezuje „s Davidom i enigmatičnim slugom u Izaijinoj knjizi“, ali ipak, kad se na kraju knjige koristi za Jošuu, pokazuje nam da on nastavlja „obrazac koji je postavio Mojsije“. Matties (2012, 394) smatra Jošuu „prototipom idealnoga kraljevskog vođe“, ali još više „proročku / kraljevsku figuru koja je primjer vjernosti Gospodinu i njegovoj Tori i koji poziva narod da čine isto“ (Matties 2012, 394).

Richard Nelson ovoj karakterizaciji Jošue kao primjera dodaje jednu važnu dimenziju. Nelson (1997, 21) najprije primjećuje činjenicu da se „Jošuiina knjiga proteže od Mojsijeve smrti do smrti Jošue, koji je počeo kao sluga Mojsijev (‘pomoćnik’, 1,1), ali na kraju se naziva ‘sluga Jahvin’ (24,29)“. Zatim primjećuje da se Jošua prikazuje kao „kraljevska figura, koja posebice nalikuje Jošiji“. Nelson (1997, 22) nadalje piše:

Ovo nam postaje jasno kada usporedimo: 1,6-9 s Pnz 17,18-20 i 1 Kr 2,1-4, kraljevskim mjerilom hrabrosti i poslušnosti; 1,7 i 23,6 s 2 Kr 22,2, kraljevskim mjerilom nepokolebljiva integriteta; 5,10-12 s 2 Kr 23,21-23, kraljevskom brigom oko ispravnog slavljenja Pashe; 8,30-35 s 2 Kr 23,2-3, kraljevskim predvodništvom u obećanju vjernosti Zakonu. U kontekstu Ponovljenog zakona do 2 Kraljevima, Jošuin lik služi kao preteča ideološke uloge koju vrše kasniji kraljevi, a posebno u kontekstu Jošijine politike širenja i obnove. Kao što se čini da njegovo ime označava (Sir 46,1), Jošua je bio idealni „spasitelj“, koji nije

samo dobivao bitke i osiguravao posjed zemlje, nego mu je pošlo za rukom cijeloga svog života zadržati savršenu odanost naroda (24,31).

Jošuinu baštinu u kojoj je on primjer zreloga, vjernog sluge Gospodnjega, naglašava i urednik Knjige o Sucima. Štoviše, na početku Sudaca postaje jasno da Jošua ne služi samo kao „kontrastna podloga Izraelcima iz razdoblja sudaca“ (Webb 1987, 120) nego da ujedno stvara naraštaj koji je poslušan i vjeran (Brensinger 1999, 40), narod koji se ističe služenjem Bogu (Smith i Bloch-Smith 2021, 158–159; Wilcock 1992, 28). John Hamlin (1990, 59) ispravno primjećuje: „Jošuin je naraštaj ‘služio Jahvi’ (2,7) i ‘sluša[o] Jahvine zapovijedi’ (r. 17). Zajednica koja bi slušala knjigu mogla se prisjetiti dobrih kraljeva: Ezekije (715. – 687.) i Jošije (640. – 609.), koji su činili ‘što je pravo u očima Jahvinim’ (2 Kr 18,3; 22,2). Bilo je to ‘pravedno pokoljenje’ (Ps 112,3), ‘naraštaj onih koji traže’ Gospodina (24,6)“.

Zaključak

Ovaj je članak istražio dimenzije Jošuinu putovanja učenitstva. Istraživanje se najprije usredotočilo na transformacijski početak ovoga putovanja kada je Jošua izišao iz Mojsijeve sjene i sve više ulazio u sjenu Gospodnju. Činjenicu da se ovo kretanje u Jošuinu životu zbilja dogodilo vidjeli smo u drugom fokusu istraživanja Jošuinu putovanja učenitstva, naime, u njegovu napuštanju obrazaca ponašanja svoga naraštaja, naraštaja koji nije krenuo stazom primanja Božjih obećanja putem poslušnosti.

Jošuin život uvijek služi kao kontrastna podloga životu njegova naraštaja, a njegova ga je poslušnost – transformirana načinom življenja – kvalificirala ne samo da postane Mojsijev nasljednik nego i prototip budućim, povijesnim vođama Božjega naroda. Ipak, na kraju smo zapazili činjenicu da Jošuinu jedinstvenost nije vezana samo za ova duhovna kretanja koja su bila odlučujuća za njegovo oblikovanje u vjernoga slugu Gospodinova, nego također da je njegova transformacija bila ključna za oblikovanje cijeloga naraštaja koji je odlikovalo poslušno i vjerno služenje Gospodinu.

Popis literature

- Brensinger, Terry L. 1999. *Judges. Believers Church Bible Commentary*. Scottsdale: Herald Press.
- Brueggemann, Walter. 2004. Evangelism and Discipleship: The God Who Calls, the God Who Sends. *Word & World Volume 24/2*: 121–135.
- Firth, David G. 2021. *Joshua*. Evangelical Biblical Theology Commentary. Bellingham: Lexham Press.

- Frolov, Serge. 2013. *Judges*. The Forms of the Old Testament Literature vol. 6B. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company.
- Gangel, Kenneth O. 2002. *Joshua*. Holman Old Testament Commentary. Nashville: B&H Publishing Group.
- Goldingay, John. 2011. *Joshua, Judges, and Ruth for Everyone: A Theological Commentary on the Bible, Old Testament for Everyone*. Louisville: Westminster John Knox Press.
- Hamlin, E. John. 1983. *Joshua, Judges, and Ruth for Everyone: A Theological Commentary on the Bible, Old Testament for Everyone*. Grand Rapids: W.B. Eerdmans Pub; Edinburgh: The Handsel Press.
- Hamlin, E. John. 1990. *At Risk in the Promised Land: A Commentary on the Book of Judges*. International Theological Commentary. Grand Rapids: W.B. Eerdmans.
- Hawk, L. Daniel. 2000. *Joshua*. Berit Olam Studies in Hebrew Narrative and Poetry. Collegeville: The Liturgical Press.
- Hess, Richard S. 1996. *Joshua: An Introduction and Commentary*, Vol. 6. Tyndale Old Testament Commentaries. Downers Grove: InterVarsity Press.
- Kissling, Paul J. 1996. *Reliable Characters in the Primary History: Profiles of Moses, Joshua, Elijah, and Elisha*. Journal for the Study of the Old Testament Supplement Series, 224. Sheffield: Sheffield Academic Press.
- Matties, Gordon H. 2012. *Joshua*. *Believers Church Bible Commentary*. Harrisonburg: Herald Press.
- Măcelaru, V. Marcel. 2011. Discipleship in the Old Testament and Its Context: A Phenomenological Approach. *Plērōma* 13/2: 11–22.
- McConville, J. Gordon i Stephen N. Williams. 2010. *Joshua*. The Two Horizons Old Testament Commentary. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company.
- Nelson, Richard D. 1997. *Joshua: A Commentary*. The Old Testament Library. Louisville: Westminster John Knox Press.
- Noth, Martin. 1968. *Numbers: A Commentary*. The Old Testament Library. Philadelphia: The Westminster Press.
- Olson, Dennis T. 1996. *Numbers*. Interpretation: A Bible Commentary for Teaching and Preaching. Louisville: John Knox Press.
- Pakula, Martin. 2006. *Numbers: Homeward Bound*. Reading the Bible Today Series. Sydney, South NSW: Aquila Press.
- Smith Mark S. i Bloch-Smith, Elizabeth. 2021. *Judges 1: A Commentary on Judges 1:1–10:5*. Hermeneia—A Critical and Historical Commentary on the Bible. Minneapolis: Fortress Press.

Webb, Barry G. 1987. *The Book of the Judges: An Integrated Reading*. U: *Journal for the Study of the Old Testament Supplement Series* vol. 46. Sheffield: Sheffield Academic Press.

Wilcock, Michael. 1992. *The Message of Judges: Grace Abounding*. *The Bible Speaks Today*. England: Inter-Varsity Press.

Daniel G. Oprean

Joshua's Journey of Discipleship

Abstract

This paper aims to explore the dimensions of Joshua's journey of discipleship. The thesis of the paper is that such a journey begins with Joshua's movement from the shadow of Moses to the shadow of the Lord. And that means that Joshua is not only a person who follows in the footsteps of Moses, but he also advances uniquely towards fulfilling the call of God. And that is seen secondly, in the way he continues his journey, in a movement from the generation of Exodus that became the generation of failure, to which he belongs, by age, to the generation born in the wilderness that became the generation of entering the Promised Land. Joshua became part of that generation, through a continual advance, characterized by a constant submission, in obedience to the will of God. This continual advance in faithfulness, enables Joshua, as it is argued in the third part of the paper, not only to create a generation of obedience but also to become an inspirational model for future leaders and generations in the history of the people of God. Therefore, the exploration of the beginning, continuation, and fruit of Joshua's journey of discipleship, reveals the necessary ingredients of any journey of discipleship, beginning with the departure from human models and patterns, and continuing with a constant alignment with the patterns of the will of God. Only as such, a journey of discipleship could have as its fruit a relevant legacy, whose helpful illustration is Joshua and his life.